

Prijzen kantine winkels

In twee rapporten, **97/228 en 97/593**, komt de hoogte van de prijzen van consumptieartikelen in de kantine winkels van huizen van bewaring aan de orde. Het betreft in de eerste zaak het Huis van Bewaring De Blokhuispoort te Leeuwarden en in de tweede zaak het Huis van Bewaring De Leuvense Poort te 's-Hertogenbosch.

In beide gevallen klaagden gedetineerden erover dat deze prijzen aanzienlijk hoger waren dan prijzen in winkels in de vrije maatschappij.

Artikel 35 Gevangenismaatregel schrijft voor dat aan gedetineerden tegen betaling kantine-artikelen worden verstrekt. Het gaat daarbij om consumptiegoederen die gedetineerden kunnen aanschaffen naast de van inrichtingswege gratis verstrekte voeding en artikelen voor persoonlijke verzorging. Er zijn geen nadere regels gesteld ten aanzien van de hoogte van de prijs van dergelijke artikelen. Het is de taak van de directeur van het huis van bewaring ook op dit punt ervoor te zorgen dat de kantine in zijn inrichting aan redelijke eisen voldoet.

De Nationale ombudsman overwoog in beide rapporten dat gedetineerden zich in een kwetsbare positie bevinden, onder meer waar het gaat om de vrijheid consumptieartikelen aan te schaffen. Zoals een van de verzoekers schreef: Extra-muraal was je allang overgestapt naar een andere winkel. Uitgangspunt voor de beoordeling van de hoogte van de prijzen van kantineartikelen is daarom dat van de directie van een huis van bewaring mag worden verwacht dat zij er voldoende op toeziet dat de kantine een prijspeil kent dat redelijk is in vergelijking met het prijspeil in winkels buiten het huis van bewaring. Uit de onderzoeken van de Nationale ombudsman kwam naar voren dat de prijzen in de kantine winkels ongeveer 10% respectievelijk 9% hoger waren dan prijzen die in de desbetreffende periode in supermarkten gangbaar waren.

Gezien de gegevens die de Minister had verstrekt, is het aannemelijk geworden dat het verschil in prijsniveau geen andere oorzaak heeft dan de bijzondere omstandigheden waaronder de betrokken exploitanten moeten werken. De extra arbeidsinspanning die uit deze omstandigheden voortvloeit, rechtvaardigt, in het belang van een sluitende exploitatie, het hanteren van prijzen die iets hoger zijn dan de prijzen die gebruikelijk zijn in winkels buiten het huis van bewaring.

In dit verband valt een gemiddeld prijsverschil zoals dat in deze onderzoeken is gebleken, naar het oordeel van de Nationale ombudsman, nog binnen de grenzen van het aanvaardbare. De onderzochte gedragingen waren daarmee behoorlijk.

In de tweede zaak, die leidde tot rapport 97/593, bestond er ondanks deze uitkomst toch aanleiding tot een aanbeveling. Uit het onderzoek was namelijk gebleken dat de directie van het Huis van Bewaring De Leuvense Poort het prijspeil in de kantine, twee maal per jaar, controleert door de prijslijsten van de exploitant van de kantine te vergelijken met prijslijsten van kantines in andere huizen van bewaring. Door op deze wijze de prijzen te vergelijken, raakt de directie echter niet direct op de hoogte van de omvang van het verschil tussen het prijspeil in de kantine en het prijspeil in winkels buiten de inrichting. Op dit punt wijkt de werkwijze van de directie van De Leuvense Poort af van die van de directie van het Huis van Bewaring De Blokhuispoort, die aan de orde was in rapport 97/228, en waarbij wel sprake was van een vergelijking met het prijspeil buiten de inrichting.

De Nationale ombudsman acht het, in het belang van de gedetineerden, wenselijk dat tussen de penitentiaire inrichtingen geen verschillen bestaan in de wijze waarop de periodieke controle plaatsvindt van de prijzen in de kantine. In dit verband mag met name worden verwacht dat deze controle mede is gebaseerd op gegevens van het prijspeil in winkels buiten de inrichting. In dat verband kan worden gedacht aan gegevens die worden ontleend aan de richtprijzen zoals de Consumentenbond die periodiek opstelt. De Nationale ombudsman gaf de Minister van Justitie daarom in overweging het rapport 97/593 onder de aandacht te brengen van de directies van de penitentiaire inrichtingen, in het belang van een eenduidige werkwijze op dit punt. Op 22 januari deelde de Minister van Justitie de Nationale ombudsman mee dat de aanbeveling werd opgevolgd.